

**СТАЛИЙ ЛАНЦЮГ ХАРЧУВАННЯ
ТА БЕЗПЕКА КРІЗЬ НАУКУ,
ЗНАННЯ ТА БІЗНЕС**

**SUSTAINABLE FOOD CHAIN
AND SAFETY THROUGH SCIENCE,
KNOWLEDGE AND BUSINESS**

**Тези доповідей
II Міжнародної науково-практичної конференції**

15 травня 2025 року

Харків

ЗАСТОСУВАННЯ БАРВНИКА З БУРЯКУ СТОЛОВОГО

**Клещук О.О., аспірант,
Чех О.С., магістрант,
Шутюк В.В., д-р техн. наук, доц.
Національний університет харчових технологій,
м. Київ, Україна**

У сучасних умовах посилення вимог до безпечності та якості харчових продуктів особливу увагу приділяють натуральним інгредієнтам, зокрема барвникам рослинного походження. Їх використання в кондитерській галузі харчової промисловості не лише дозволяє надати продукції привабливого зовнішнього вигляду, а й сприяє підвищенню її біологічної цінності завдяки вмісту антиоксидантів, вітамінів та інших біологічно активних речовин.

До найбільш поширених природних барвників, які отримують із сировини рослинного походження, належать: антоціани (з чорниці, бузини, малини, червонокочанної капусти), каротиноїди (з моркви, обліпихи, гарбуза), беталаїни (з буряка), хлорофіли (з кропиви, шпинату) та куркумін (з куркуми). Кожен з цих пігментів має специфічні властивості, стабільність до температури, рН та світла, що визначає сфери їх застосування.

Найпоширеніше застосування в кондитерській галузі отримали антоціани, які забарвлюють продукцію в червоно-фіолетові відтінки. Їх використовують у виробництві желейних цукерок, мармеладу, кремів, глазури. Однак дані барвники є чутливими до зміни рН середовища та термічної обробки, що потребує адаптації технологічного процесу при їх застосуванні.

Каротиноїди забезпечують жовто-помаранчеве забарвлення. Вони жиророзчинні, тому їх доцільно використовувати у виробництві маслянистих начинок, помадок, шоколадних виробів. Зокрема, β -каротин є не тільки барвником, а й провітаміном А, що додає функціональної цінності готовим виробам.

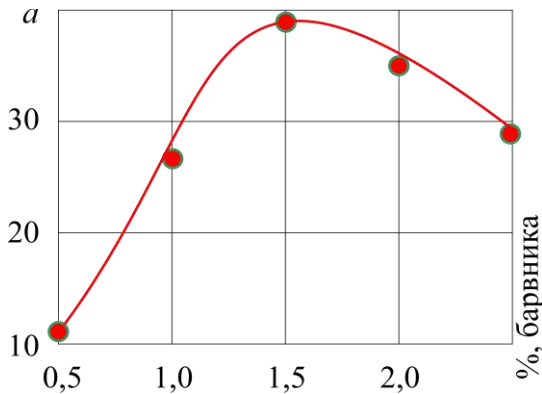
Беталаїни є водорозчинними барвниками, стійкими в умовах низького рН. Його застосовують для забарвлення мармеладу, зефіру та пастили. Їхня стабільність під час зберігання перевищує аналогічні властивості антоціанів, що є суттєвою перевагою в умовах промислового виробництва.

Для кількісного опису колірних характеристик застосовують колориметричні моделі. Так, колірний показник у просторі CIELAB визначають за формулою:

$$\Delta E = \sqrt{(L_2 - L_1)^2 + (a_2 - a_1)^2 + (b_2 - b_1)^2},$$

де L – компонент яскравості; a , b – координати кольору.

Згідно з результатами експериментальних досліджень, додавання барвника із столового буряка до зефіру в концентрації 1,5 % забезпечує насичене рожеве забарвлення без суттєвого впливу на текстурні показники (рис. 1).

Рис. 1. Вплив концентрації барвника з буряку столового на інтенсивність забарвлення зефіру

Використання природних барвників на рослинній основі дає змогу створювати безпечні, екологічно чисті продукти, які відповідають сучасним трендам clean label. Однак проблемами залишаються нестабільність пігментів при термообробці, а також їх взаємодія з іншими компонентами рецептури. Подальші дослідження мають бути спрямовані на мікрокапсулювання барвників, застосування ензимних стабілізаторів, а також дослідження нових джерел пігментів.

Таким чином, натуральні барвники рослинного походження є перспективним напрямом у виробництві кондитерських виробів, що поєднує естетичну привабливість з користю для здоров'я споживача.